

Tři školy, tři příběhy: Role sociálního pedagoga v praxi

*Zkušenosti z projektu PROP se zaváděním pozice
sociálního pedagoga ve školách*

Podpora rovných příležitostí
Národní pedagogický institut ČR

Tři školy, tři příběhy: Role sociálního pedagoga v praxi

*Zkušenosti z projektu PROP se zaváděním pozice
sociálního pedagoga ve školách*

Publikace vznikla v rámci projektu Podpora rovných příležitostí, realizovaného Národním pedagogickým institutem České republiky. Projekt je financován z prostředků Next Generation EU.

Recenzovali: Mgr. Nicola Blábolilová, DiS., Mgr. Jiří Daněk, doc. PhDr. Zbyněk Němec, Ph.D.

© Národní pedagogický institut České republiky, 2025

ISBN: 978-80-7578-164-2

Obsah

Sociální pedagogové ve školách v ČR:

přínosní, ale stále na okraji systému 7

PROP a sociální pedagogové 10

Činnosti a přínos sociálního pedagoga: odborník, důvěrník a spojka.....11

Legislativní ukotvení sociálního pedagoga 15

Jak vypadá práce sociálních pedagožek a pedagogů v praxi:

tři školy, tři příběhy..... 17

Věra a ZŠ „A“ 22

Charakteristika školy22

Příklady činností sociální pedagožky Věry:

most mezi školou, žákyněmi a žáky, rodinou a externími organizacemi:.....24

Kazuistika: Sandra nezvládá své emoce.....28

Kazuistika: Beata chce zpátky dětství.....29

Rozhovor se sociální pedagožkou Věrou: pomáhat má smysl.....30

Nela a ZŠ „B“ 32

Charakteristika školy32

Příklady činností sociální pedagožky: každodenní práce, která má smysl34

Kazuistika: Adam se změnil.....36

Kazuistika: Marek je neviditelný37

Rozhovor se sociální pedagožkou Nelou:

nejefektivnější podpora je prevence39

Barbora a ZŠ „C“ 42

Charakteristika školy42

Příklady činností sociální pedagožky: žáci, kteří potřebují víc podpory.....44

Kazuistika: Anička už chodí do školy.....46

Rozhovor se sociální pedagožkou Barborou:

podpora žáků se sociálním znevýhodněním mi dává smysl.....47

Závěr..... 49

Doporučená literatura 50

Úvod

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v této publikaci bychom se s Vámi rády podělily o zkušenosti s působením 141 sociálních pedagožek a pedagogů na školách v České republice v rámci projektu *Podpora rovných příležitostí (PROP)* při NPI ČR. Tři vybrané příběhy ilustrují, jak rozmanitá je jejich práce a jaký přínos může mít pro žáky, vyučující i rodiče.

České školy procházejí obdobím rychlých proměn a čelí novým výzvám. Zvyšující se různorodost žactva, zhoršující se psychická pohoda dětí a dospívajících, prohlubující se sociální i vzdělanostní rozdíly i rostoucí tlak na vyučující – to vše zásadně ovlivňuje atmosféru a fungování škol. V tomto náročném kontextu se čím dál více ukazuje, jak důležitou roli může sehrát sociální pedagog. Právě tato profese totiž dokáže vnímat širší souvislosti, které ovlivňují život i vzdělávání žáků a žáků, a zároveň propojuje školu, rodinu a další podpůrné instituce.

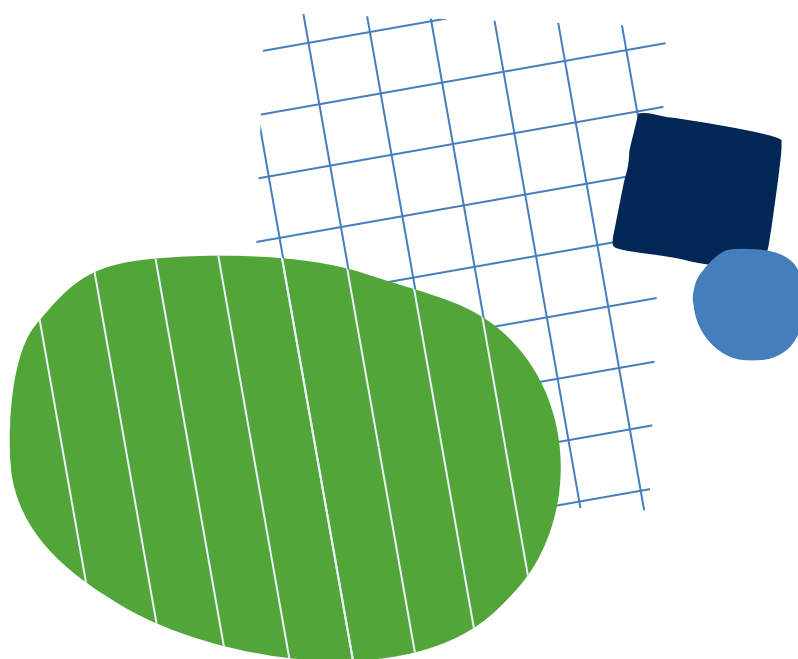
Přestože se o pozici sociálního pedagoga stále častěji mluví, v každodenní praxi často chybí jasná představa o tom, co tato role skutečně obnáší a jaký může mít přínos pro školy. V letech 2022–2025 jsme v rámci projektu *Podpora rovných příležitostí (PROP)* sledovali působení 141 sociálních pedagožek a pedagogů na 125 základních a středních školách po celé České republice, které vzdělávají vyšší počet žáků a žáků se sociálním znevýhodněním. Tento rozsáhlý projekt nám umožnil nahlédnout do reálné školní praxe, do způsobů, jakými sociální pedagogové reagují na potřeby škol, jak si hledají své místo v týmu a jak konkrétně jejich činnost ovlivňuje školní klima i každodenní život žáků a pedagogů.

1 Projekt PROP při NPI ČR podporuje školy zapojené do Národního plánu obnovy, které vzdělávají vyšší počet žáků se sociálním znevýhodněním. Více: <https://edu.gov.cz/npo/projekt-podpora-rovných-příležitostí/>.

Součástí publikace jsou i tři příběhy sociálních pedagožek z různých částí České republiky. Skrze jejich zkušenosti chceme přiblížit nejen prostředí, ve kterém působí, ale i konkrétní náplň jejich práce, každodenní výzvy a silný osobní vztah k profesi, kterou nevnímají jen jako zaměstnání, ale spíše jako své poslání. Autorky děkují sociálním pedagožkám Věře A., Nele B. a Barboře K. za sdílení zkušeností a cenný vhled do školní praxe, který se stal významným podkladem této publikace.

Věříme, že jejich příběhy i praktické poznatky z projektu Vám nabídnou užitečný pohled na to, co vše může sociální pedagog škole přinést a proč má smysl mu ve školním týmu otevřít dveře.

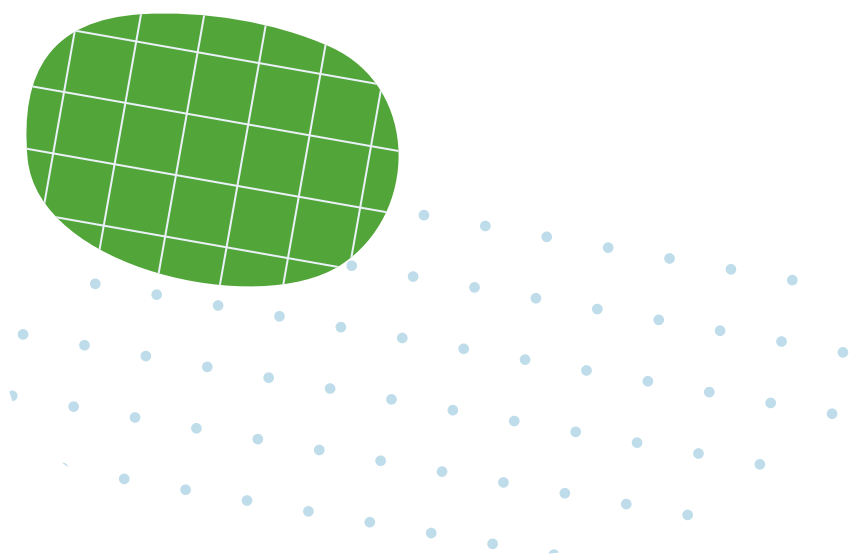
Alice Kourkzi Kašílková, garantka školního poradenství, projekt PROP NPI ČR
Hana Vařejková, metodička školního poradenství, projekt PROP NPI ČR

Poznámka k textu: V publikaci místy používáme generické maskulinum, a to z důvodu lepší čtivosti textu. Vždy jsou tím však míněny osoby všech genderů – tedy ženy, muži i ti, kdo se do těchto kategorií neřadí.

**Sociální pedagogové
ve školách v ČR:
přínosní, ale stále
na okraji systému**

Přesný počet sociálních pedagožek a pedagogů působících v českých školách není znám. Podle údajů dostupných z projektů OP JAK a Národního plánu obnovy (PROP)² by se mohlo jednat o více než 400 pozic, často však jen s částečným úvazkem a financovaných výhradně z dočasných projektů. Ačkoliv obory sociální pedagogiky absolvovalo od roku 2000 do roku 2022 více než 19 000 vysokoškolských studentů, pozice sociálního pedagoga ve školství nebyla do konce školního roku 2024/2025 legislativně ukotvena. Pevný rámec pozice přinesla až novelizace školského zákona, která byla schválena v polovině roku 2025. Zařazuje pozici sociálního pedagoga mezi pedagogické pracovníky škol a určuje rámec jeho pracovní náplně, kompetencí a financování.

Doposud se jednalo o „pozici na zkoušku“, často s nejasnou pracovní náplní, slabou oporou ve školním týmu a s rizikem, že po skončení projektu pozice ve škole zanikne. Řada škol dokonce přiznává, že sociální pedagogy navzdory jejich odbornému zaměření využívá i k „vyplňování mezer“, jako je například suplování výuky nebo dozory o přestávkách.

Praxe v zahraničí přitom ukazuje jinou cestu. Na Slovensku, v Polsku, USA, Velké Británii i Kanadě jsou sociální pedagogové nebo sociální pracovníci běžnou součástí školního prostředí.

Výzkumy na českých školách potvrzují, že tam, kde sociální pedagog působí, má jeho práce významný dopad³. Na některých školách působí dokonce dva nebo tři sociální pedagogové najednou, jak potvrzují zkušenosti z projektu PROP.

2 Šmída, J., Čech, T., Hormandlová, T., Jůvová, A. (2024). *Sociální pedagog a jeho role v kontextu potřeb základních škol*. Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci.

3 Šmída, J. & Čech, T. (2023). *Sociální pedagogové v českých školách – výzkumná zpráva*. Ústav pedagogiky a sociálních studií, Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

PROP a sociální pedagogové

Projekt PROP byl realizován při **Národním pedagogickém institutu ČR** v období let 2022 až 2025. Jeho hlavním cílem bylo přispět ke **snižování nerovností ve vzdělávání**, a to prostřednictvím cílené podpory škol, které vzdělávají vyšší podíl žáků se sociálním znevýhodněním. Celkem bylo do školního roku 2024/2025 podpořeno **447 škol**, které se zapojily do tří po sobě jdoucích výzev Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v rámci **Národního plánu obnovy** (pilíř Vzdělávání a trh práce, komponenta 3.2)⁴.

Tyto školy získaly finanční prostředky, které mohly využít nejen na přímou podporu žáků nebo vzdělávání pedagogů, ale také na **posílení školních týmů o nové pozice**. Právě pozice sociálního pedagoga se ukázala jako klíčová – nejen v oblasti podpory žáků, ale také v propojování školy s rodinami a síťování pomoci mimo školní prostředí.

V této publikaci vycházíme z poznámek a výstupů, které jsme v průběhu projektu shromažďovaly prostřednictvím:

- **ročních evaluačních zpráv**, které školy pravidelně odevzdávaly v průběhu konání projektu a kde hodnotily činnosti a přínos sociálního pedagoga na školách;
- **podpůrných skupin pro sociální pedagogy**
- **a peer-to-peer setkání pracovníků a pracovníků škol**.

Získaly jsme tak ucelený a **živý obraz toho, jak se pozice sociálního pedagoga ve školách postupně prosazuje**, jak se liší podle typu školy, co všechno obnáší a v čem je nenahraditelná.

Následující přehled shrnuje **variabilitu činností a přínosů této profese** tak, jak je zaznamenaly samy školy. Jejich prostřednictvím Vám nabízíme autentický pohled do praxe.

⁴ Výzvy MŠMT v rámci Národního plánu obnovy dostupné z: <https://www.edu.cz/npo/vyhlasene-vyzvy-z-npo/>

Činnosti a přínos sociálního pedagoga: odborník, důvěrník a spojka

Výstupy z ročních evaluačních zpráv projektu PROP dokladují, že sociální pedagogy a pedagogové jsou v mnoha školách nenahraditelným článkem podpůrného týmu. Podporují žákyně a žáky, kteří čelí sociálním nebo osobním obtížím, a pomáhají vyučujícím lépe porozumět jejich situaci. Jsou mostem mezi školou, rodinou a institucemi a zároveň důvěrníky, na které se děti nebojí obrátit.

Odborník na vztahy, prevenci a podporu žáků

Průvodce v oblasti sociálních obtíží, prevence i krizových situací.

Pomáhá vyučujícím porozumět souvislostem, nastavovat odpovídající podporu a orientovat se v síti služeb.

„Sociální pedagog se stal nepostradatelnou součástí týmu. Učitelé, asistenti i žáci vědí, že se na něj mohou kdykoli obrátit s žádostí o pomoc nebo radu. Pro učitele je velmi cenný jeho vhled do rodinné a sociální situace žáků – díky těmto informacím lépe chápou, co jejich žáci prožívají.“

ZŠ, Moravskoslezský kraj

Podle evaluačních zpráv školy vnímají sociálního pedagoga jako odborníka na sociální znevýhodnění, práci s žákyněmi a žáky s odlišným mateřským jazykem a mezioborovou spoluprací. Je považován za důležitý spojovací článek mezi školou a rodinou – orientuje se v tom, jak domácí zázemí ovlivňuje výkony i chování dítěte ve třídě.

Sociální pedagog konzultuje s vyučujícími složité situace ve třídě, pomáhá nastavovat pravidla a zároveň vhodné sankce při jejich porušení. V případě problému, na které v rámci školy nestačí, umí poradit, na koho se obrátit – zná síť služeb, odkazy na nízkoprahová zařízení, terapeuty i další odborníky, kteří mohou škole i rodinám pomoci.

Mnozí sociální pedagogové také připravují podklady pro třídnické hodiny (metodiky, pracovní listy, využitelné zdroje) a půjčují vyučujícím pomůcky jako karty emocí, situační karty nebo komunikační sady. Spolu s výchovnými poradci a dalšími poradenskými pracovníky aktivně vyhledávají žáky v náročné situaci a navrhují konkrétní způsoby podpory.

Sociální pedagog často zajišťuje i praktické věci – organizuje schůzky s rodiči, komunikuje s rodinami ohledně absence žáků a vyráží do terénu, pokud žák do školy nechodí a je třeba navázat kontakt s rodinou.

Spojka mezi školou, rodinou a sítí odborníků

Propojuje školu s rodinami a externími organizacemi.

Zajišťuje, aby všichni, kdo mají dítě podpořit, táhli za jeden provaz.

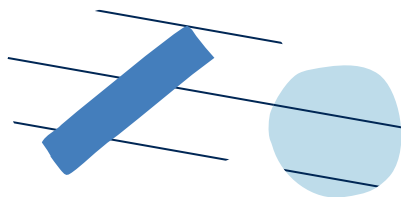
„Práce sociálního pedagoga je založena na spolupráci – se žáky, jejich rodinami, třídou i kolegy. Díky jeho působení se zlepšila i spolupráce s místními organizacemi, které tvoří podpůrnou síť kolem dětí a rodin.“

ZŠ, Ústecký kraj

Z evaluačních zpráv vyplývá, že hlavní náplní práce sociálních pedagogů je většinou práce v terénu. Na základě dohody s třídními učiteli navštěvují rodiny, aby pochopili životní podmínky, ve kterých žákyně a žáci vyrůstají, a zjistili překážky v jejich vzdělávání. V případě potřeby propojují rodiny s organizacemi, které jim mohou pomoci – ať už jde o zajištění potravin, hygienických potřeb, lepšího bydlení nebo školních pomůcek.

Sociální pedagogové/pedagožky také v terénu edukují rodiče o vhodných výchovných postupech, o tom, jak mohou své děti podpořit v učení a školních povinnostech. Doprovází žáky a jejich zákonné zástupce na odborná vyšetření nebo do poradenských zařízení.

Pravidelně komunikují s institucemi, jako jsou OSPOD, Policie ČR, dětské domovy, výchovné ústavy, neziskové organizace, a s dalšími odborníky, kteří se mohou podílet na podpoře dítěte. Účastní se výchovných komisí, případových konferencí a pravidelně komunikují s rodiči, například ohledně omlouvání absencí.

Důvěrník a opora pro děti v nesnázích

Bezpečný dospělý, který naslouchá a rozumí. Žáci a žákyně se mu svěřují s tím, co by jinde neřekli – společně pak hledají cestu, jak překonat obtíže.

„Sociální pedagog se stal důvěrníkem pro děti. Naslouchá, radí, pomáhá. Je přirozenou součástí týmu, a přitom má jinou roli než učitelé.“

ZŠ, Středočeský kraj

Žáci a žákyně často vnímají sociálního pedagoga jako někoho, kdo jim rozumí, a zároveň není vyučujícím, který je hodnotí a klade nároky na jejich výkon. Díky této nezávislosti se na něj obrací s osobními problémy. V mnoha školách se stává oporou hlavně pro starší žáky, navazuje s nimi důvěrný vztah a je pro ně pozitivním vzorem.

Děti a dospívající přicházejí za sociálním pedagogem se závažnými tématy, které řeší a které jsou bariérami v jejich vzdělávání: domácí násilí, rozvod rodičů, nedostatek peněz, psychické problémy, šikana nebo otázky ohledně sexuálního života. V těchto situacích je sociální pedagog často první, kdo jejich starosti zachytí a kdo jim pomůže hledat cestu ven.

Hlídač docházky, hranic a zdravého klimatu

Dbá na pravidla, řeší absenci, konflikty i krizové situace.

Pomáhá udržet ve škole bezpečné prostředí pro všechny.

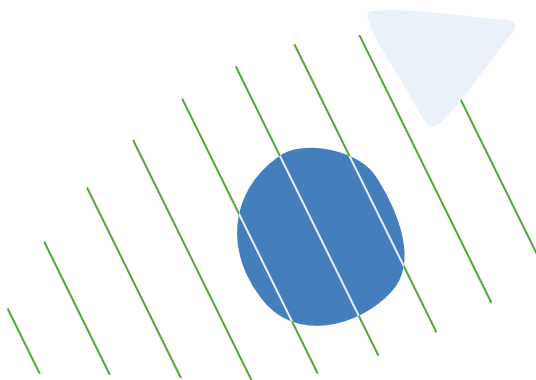
„Díky sociálnímu pedagogovi se zlepšila komunikace s rodinami, začaly se včas řešit problémy s docházkou nebo školním neúspěchem. Děti tak mají větší šanci na úspěšnou budoucnost a rodiče na zlepšení svých výchovných dovedností.“

ZŠ, Hlavní město Praha

Jedním z hlavních úkolů sociálního pedagoga je podpora školní docházky a motivace ke vzdělávání. Sleduje absenci, výkony žáků/žákyní a ve spolupráci s vyučujícími, školním poradenským pracovištěm (ŠPP) a rodinou nastavuje plán podpory. Pokud se situace nezlepšuje, jedná s OSPODem, Policií ČR a účastní se výchovných komisí nebo případových setkání.

Řeší také každodenní realitu školy – konflikty mezi žáky, náročné chování ve třídě nebo výbuchy emocí. Navštěvuje hodiny, pozoruje dění ve třídě a ve spolupráci s poradenskými pracovníky nebo třídním učitelem modeluje se žáky zdravé způsoby chování a řešení konfliktů.

V krizových situacích (agresivita, panická ataka apod.) poskytuje první pomoc na základě dovedností, které získal na kurzu krizové intervence – odvádí žáka ze třídy, pracuje s ním individuálně a případně podporuje celou třídu. Následně zajišťuje předání žáka do odborné psychologické péče.

Přínosy sociálního pedagoga očima vedení škol

Sociální pedagog

- je na mnoha školách klíčovým členem poradenského týmu;
- podporuje žáky, kteří se potýkají se sociálními nebo osobními obtížemi;
- pomáhá učitelům lépe porozumět situaci těchto žáků a přizpůsobit jim podporu;
- představuje důležité spojení mezi školou, rodinou a dalšími institucemi;
- je osobou, na kterou se děti mohou s důvěrou obracet;
- díky odbornosti a lidskému přístupu přispívá k bezpečnému a vstřícnému prostředí ve škole;
- přispívá k prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání, zlepšení klimatu školy a třídy a wellbeingu žáků a učitelů.

Legislativní ukotvení sociálního pedagoga

Zařazení sociálního pedagoga do českého školského systému je výsledkem dlouhodobých odborných diskuzí i politických vyjednávání. V roce 2024 byla zahájena příprava podkladů pro novelu školského zákona. Na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy vznikla pracovní skupina, která se systematicky zabývala ukotvením sociálního pedagoga z hlediska pracovní náplně, požadovaného vzdělání a finančního ohodnocení v návaznosti na související vyhlášky a zákony.

Od 1. září 2025 je sociální pedagog oficiálně zařazen mezi pedagogické pracovníky podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů (§ 2 odst. 2 písm. e). Tímto krokem se sociální pedagog dostává na stejnou úroveň jako například učitelé, speciální pedagogové či školní psychologové. Paragraf 19 školského zákona zároveň vymezuje kvalifikační předpoklady pro výkon této pozice.

Odborná kvalifikace může být získána několika cestami:

- vysokoškolským vzděláním v akreditovaném programu pedagogických věd zaměřeném na sociální pedagogiku, případně v programu sociální práce doplněném o studium přípravy sociálních pedagogů,
- vyšším odborným vzděláním v oboru sociální pedagogika, případně v oboru sociální práce rozšířeném o specializační studium sociální pedagogiky,
- rozšiřujícím studiem odborné kvalifikace zaměřeným na přípravu sociálních pedagogů, v kombinaci s magisterským vzděláním v oblasti pedagogických věd (např. speciální pedagogika, učitelství, pedagogika předškolního věku či obecná pedagogika).

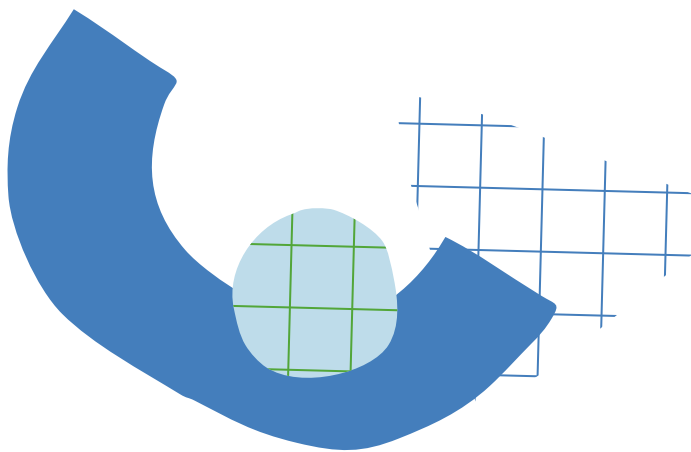
Tato úprava zajišťuje, že sociální pedagogové disponují nejen odbornými znalostmi z pedagogiky a sociální práce, ale také specifickou kvalifikací zaměřenou přímo na působení ve školním prostředí.

Legislativní ukotvení přispívá k formování profesní identity sociálních pedagogů, zajišťuje jim rovné podmínky výkonu práce ve srovnání s ostatními pedagogickými pracovníky a umožňuje stabilní financování, které již není závislé pouze na dočasných projektových výzvách. Tím se otevírá cesta k systematickému rozvoji a rozšíření této profese v rámci všech typů škol a k posílení jejího postavení jako integrální součásti vzdělávacího systému.

Jak vypadá práce sociálních pedagožek a pedagogů v praxi: tři školy, tři příběhy

Rozmanitost prostředí jako klíč
k porozumění roli sociálního pedagoga

Do publikace jsme záměrně vybraly školy z rozdílného prostředí, aby bylo patrné, že pozice sociálního pedagoga má smysl a přínos napříč celým spektrem škol. Každá z nich – ať už jde o školu ve městě či obci, s různou velikostí i odlišným socioekonomickým, kulturním či jazykovým složením žáků – představuje jiný kontext, v němž může sociální pedagog svou činností významně přispět ke zlepšení vzdělávacího procesu, školního klimatu a celkové podpory žáků.

Základní škola „A“ reprezentuje školu, která vzdělává téměř výhradně žáky se sociálním znevýhodněním. Skladba žákyní a žáků je téměř homogenní – většina pochází z romských rodin, mnozí čelí chudobě, nízké vzdělanosti v rodině, nízké motivaci ke vzdělávání, častým absencím nebo fluktuaci v důsledku sociální nestability. Sociální pedagožka zde působí například jako krizová interventka, terénní specialistka a koordinátorka mezioborové spolupráce. Zkušenost této školy ukazuje, že i v extrémně náročném prostředí je možné skrze důvěru, systematickosti a propojování odborníků nastavit funkční podporu a měnit osudy potřebných dětí.

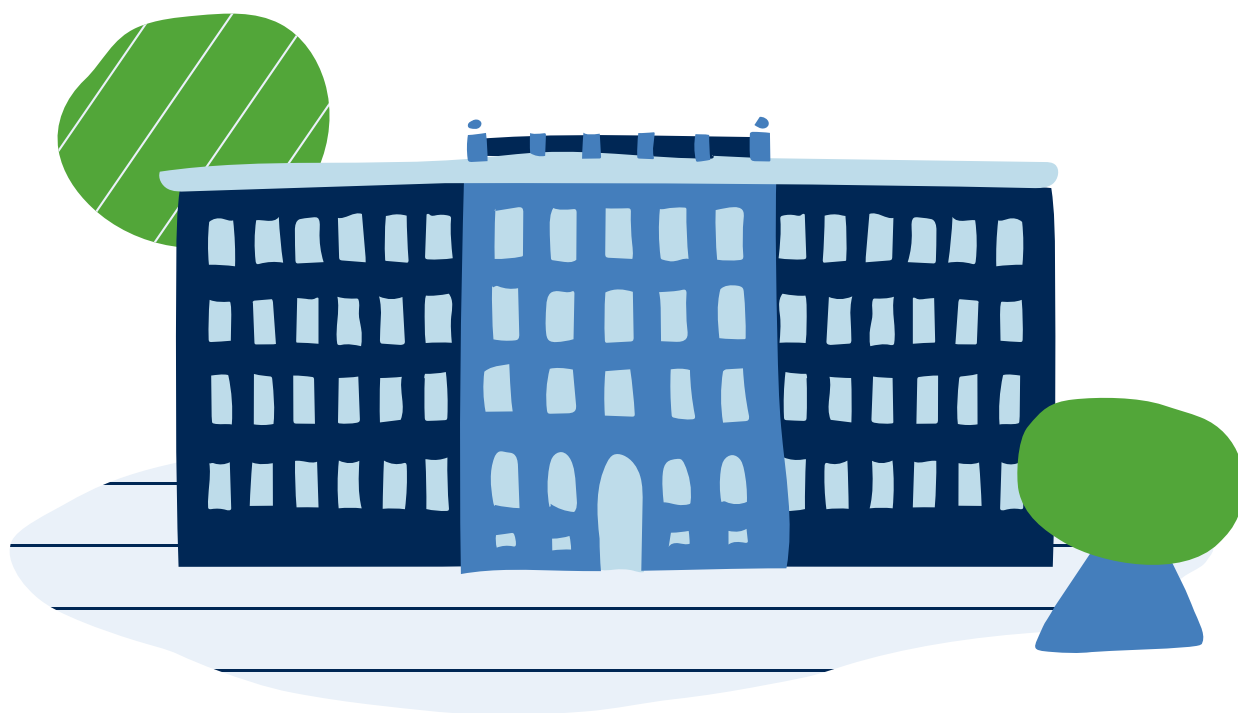
Základní škola „B“ se nachází v městské části s vysokou diverzitou – sociální, jazykovou i kulturní. Velké množství žákyní a žáků pochází z rodin cizinců s nízkou znalostí českého školského systému a omezeným přístupem k podpůrným službám. Početnou skupinu tvoří také žáci s odlišným mateřským jazykem a nedostatečnou znalostí češtiny. Příklad této školy ilustruje roli sociální pedagožky jako odbornice na adaptaci a prevenci, jako tvůrkyni bezpečného prostředí a jako mediátorky mezi rodinami a školou. Její působení zde navíc těží z podpory osvědčeného zřizovatele, který vnímá tuto pozici jako součást dlouhodobé strategie rovnosti ve vzdělávání.

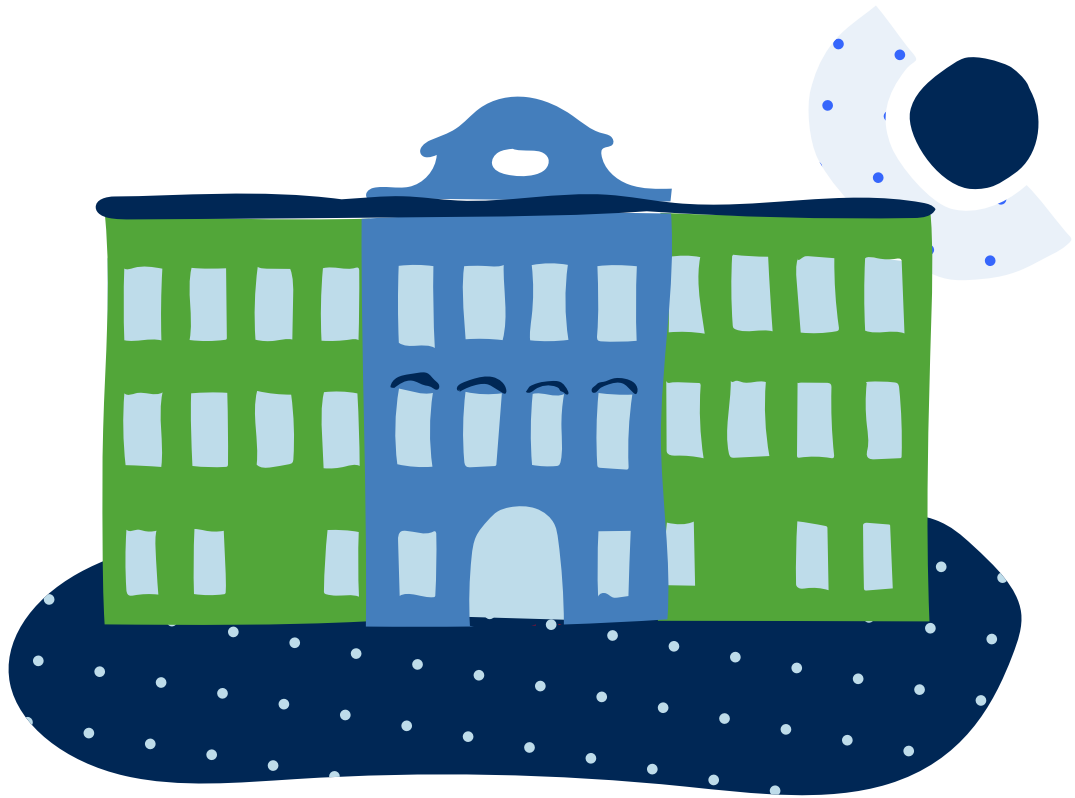

Základní škola „C“ je příkladem běžné městské školy, jejíž prostředí nemusí na první pohled působit příliš rizikově. Ve skutečnosti však čelí specifickým výzvám, mezi které patří vysoký podíl žáků cizinců a žáků s OMJ, přítomnost mikrolokalit s ubytovny, patchworkové či pěstounské rodiny, dopady rozvodů a neúplných rodin na duševní pohodu žáků. Tento kontext ukazuje, že sociální pedagog má co nabídnout všem žákům škol bez ohledu na jejich socioekonomické zázemí. Práce sociální pedagožky v této škole je postavená na systematické prevenci, budování důvěry a spolupráci s učiteli i rodinami.

Společným jmenovatelem všech tří škol je ochota otevřít se nové profesní roli, hledat její smysluplné ukotvení v týmu a sdílet odpovědnost za žákyně a žáky, kteří potřebují více podpory a porozumění než jen běžnou výuku. Publikované příběhy tak přinášejí nejen konkrétní inspiraci, ale také důkaz, že sociální pedagog může být přínosný v jakémkoli typu školy – bez ohledu na lokalitu, velikost nebo složení žákovské populace.

Výběrem těchto škol chceme ukázat, že efektivní podpora žáků nespočívá v univerzálním modelu, ale ve schopnosti reagovat na místní kontext, pružně hledat cesty spolupráce, budovat důvěru, a tím vytvářet bezpečné klima školy. Práce sociálních pedagožek a pedagogů je navíc do značné míry závislá na podpoře vedení školy, dobře nastavené spolupráci v rámci ŠPP a propojení s vyučujícími.

Věra a ZŠ „A“

Charakteristika školy

381

Počet žáků a žákyní

380

Počet žáků se sociálním znevýhodněním⁵

44

(2.–4. stupeň podpůrných opatření)

Počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami⁶

Skladba žáků: 369 Romů (dle kvalifikovaných odhadů), 12 Ukrajinců

Charakteristika spádové oblasti školy⁷

dlouhodobá nezaměstnanost, chudoba, předlužení, omezený přístup ke kvalitnímu bydlení, zdravotní péči a veřejně dostupným službám, výskyt sociálně patologických jevů

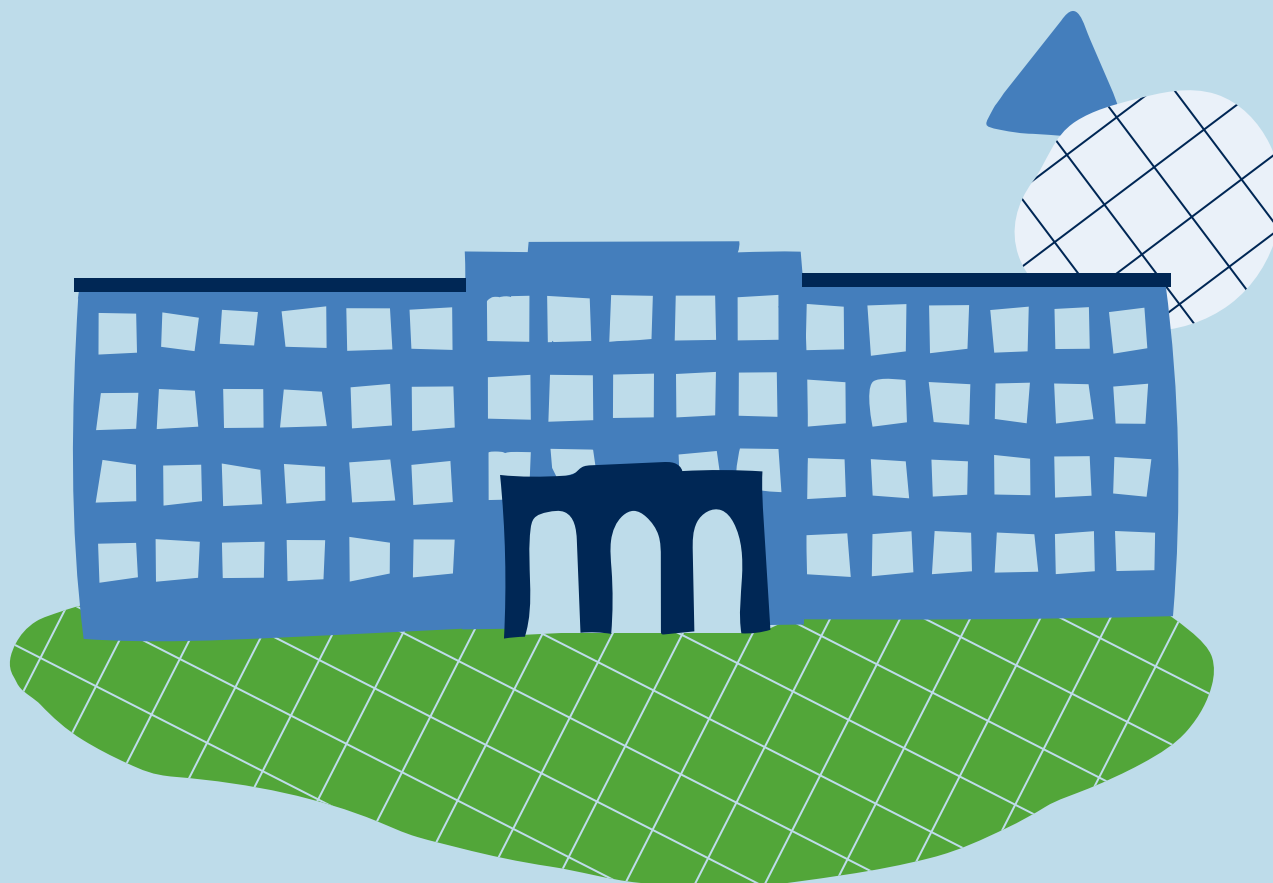
Výzvy

častá fluktuace žáků (až 1/4 během školního roku), předčasné odchody ze vzdělávání, vysoké absence, školní neúspěšnost, náročné chování žáků, absence základního materiálního vybavení žáků

⁵ Údaje dle Identifikace žáků se sociálním znevýhodněním v mateřské, základní a střední škole (Němec, 2025) za školní rok 2023/2024. Více: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/994-vychazi-rozsirena-a-aktualizovana-verze-metodiky-k-identifikaci-deti-a-zaku-se-socialnim-znevychodnenim>

⁶ Počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dle výsledků diagnostiky ve školském poradenském zařízení)

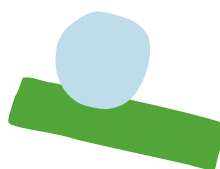
⁷ Údaje Agentury pro sociální začleňování. Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/dokument/?utm_source=chatgpt.com

Věra začala působit jako sociální pedagožka na ZŠ „A“ ve školním roce 2023/2024 díky financím z Národního plánu obnovy a operačního programu OP JAK. Do školství přišla s více než dvacetiletou zkušeností s mládeží v nízkoprahových klubech a sociální prací s romskou komunitou. Krátce po nástupu do školy zvolila proaktivní přístup a začala seznamovat žáky, pedagogy i rodiče se svou činností. Pravidelně zveřejňuje aktuální informace a nabídku podpůrných aktivit na internetových stránkách školy, využívá sociální sítě a e-mailovou komunikaci. Stala se posilou školního poradenského pracoviště, které na škole působí ve složení: výchovný poradce, metodička prevence, školní psycholožka, speciální pedagožka. Věra propojuje práci všech členů týmu a poskytuje jim zásadní informace o životních aspektech žákyní a žáků, které ovlivňují jejich školní docházku a vzdělávání. Sehrává klíčovou roli v oblasti prevence, včasného zachytu problémů a propojování školy, rodiny a externích organizací. Školní poradenské pracoviště se formálně schází jednou měsíčně a operativně dle potřeby. Všichni členové ŠPP pracují v elektronickém systému Bakaláři, kde mají přístup k potřebným informacím o žácích a jejich školní docházce. Z každého setkání školního poradenského pracoviště je pořizován zápis, kde jsou shrnuty projednávaná témata, přijatá opatření a dohodnuté postupy při řešení jednotlivých situací.

Příklady činností sociální pedagožky Věry: most mezi školou, žákyněmi a žáky, rodinou a externími organizacemi:

Následující přehled zachycuje souhrn činností sociální pedagožky **Věry**, které vykonává na **Základní škole „A“**. Činnosti ilustrují **celostní charakter její práce**, tedy přístupu, který propojuje podporu žactva, spolupráci s vyučujícím a dalším personálem školy, komunikaci s rodinami i síťování s odborníky a institucemi v komunitě. Je důležité zdůraznit, že **uvedené aktivity nevykonává sociální pedagožka se stejnou intenzitou**, ale na základě **aktuálních potřeb žáků a školy**. Práce sociální pedagožky je flexibilní, přizpůsobená konkrétní situaci a reaguje na proměnlivý kontext školního a rodinného prostředí.

Činnosti zaměřené na žáky a žákyně

- **Prevence a řešení agrese mezi žáky a žákyně**

Věra organizuje preventivní workshopy ve třídách na téma zvládání konfliktů a emocí. Na tyto workshopy navazuje individuální práce s žáky v malých skupinách, kde dochází k nácvikům konkrétních technik zvládání emocí i řešení konfliktů.

- **Založení a vedení preventivního týmu „Přátelé školy“**

Iniciovala také vznik speciálního terénního týmu složeného z odborníků (sociální pedagožka, psycholožka, kurátor pro mládež a učitel ZŠ), kteří rychle zasahují při vážných problémech u žáků (např. při domácím násilí nebo životě na ulici). Flexibilně reagují na individuální krizové situace a jsou schopni v naléhavých případech navštívit rodinu žáka i v nočních hodinách. Tento tým také pomáhá řešit vyhrocené situace ve škole mezi žáky navzájem a žáky a vyučujícími.

- **Spolupráce s nízkoprahovými zařízeními**

Věra spojuje žáky s pracovníky nízkoprahových klubů, kteří žákům nabízejí bezpečné prostředí pro trávení volného času mimo ulici nebo nevhodné party. Pomáhá jim objevit nové zájmy a vztahy mimo rizikové okolí.

- **Podpora duševního zdraví žáků a žákyní**

V malých skupinách s dětmi otevírá sociální pedagožka témata jako sebe-poškozování, úzkosti, deprese nebo nedostatek vlastní hodnoty. Žáci se na ni často obrací v otázkách vztahů a násilí v rodině. Pomáhá jim zpracovávat těžké emoce a hledat cestu k vlastnímu pocitu hodnoty.

- **Řešení záškoláctví a vysoké absence**

Zjišťuje příčiny častých absencí — od problémů v rodině až po nezáměr o školu. Snaží se domluvit s rodiči i žákyněmi a žáky, motivovat je ke změně a, pokud je třeba, zapojuje sociální odbory.

- **Spolupráce na podpoře žáků a žákyní se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) a výchovnými problémy**

Ve spolupráci s poradenskými pracovníky školy hledá cesty, jak podpořit žáky se specifickými vzdělávacími potřebami nebo výchovnými potížemi. Podílí se na nastavení individuální pomoci a plánů.

- **Krizová intervence**

Pracuje s žáky v krizi, s rozbouřenými emocemi a pomáhá obnovit vnitřní rovnováhu. V případě potřeby odvádí žáka do speciální místnosti, kde má klid a pocit bezpečí a věnuje se mu individuálně.

- **Preventivní workshopy ve třídách**

Věra pravidelně navštěvuje třídy a pořádá interaktivní lekce o šikaně, emocích, vztazích, digitální hygieně apod. Žáci a žákyně se aktivně zapojují a společně hledají způsoby, jak řešit náročné situace.

- **Diagnostika a depistáž**

Využívá neformální situace a například během přestávek nahlíží do jednotlivých tříd, kde v rámci běžných rozhovorů a pozorování dynamiky třídy identifikuje rizikové žáky a problémové situace. Rozpoznává první známky problémů (jako smutek, agrese, únavu) a volí včasnou podporu. Komunikuje s ohroženými dětmi, s rodinou a nastavuje krizový plán pomoci.

- **Zajišťování základních potřeb**

Zajišťuje školní pomůcky, oblečení ze sociálního šatníku, řeší problémy s nedostatečnou hygienou a nedostatkem stravy.

Činnosti zaměřené na rodiny žáků a žákyní

- **Návštěvy v domácnostech**

Věra navštěvuje rodiny doma, poznává jejich každodenní život a prostředí. Díky tomu dokáže lépe porozumět situaci žákyní a žáků a nabídnout podporu, která opravdu odpovídá jejich potřebám.

- **Podpora rodin**

Nabízí podporu rodičům, kteří se starají o děti, a pomáhá jim zvládat výchovné výzvy a komunikaci se školou. Nabízí také sociální poradenství.

- **Poradenská a motivační činnost**

Pomáhá rodičům, kteří se potýkají s problémy jako alkohol, dluhy nebo složité vztahy. Společně hledají cesty, jak zlepšit podmínky dítěte a zapojit rodinu do vzdělávání. Rodičům pomáhá zajistit práci a sociální dávky.

Činnosti zaměřené na vyučující

- **Konzultační a poradenská činnost**

Věra poskytuje konzultace učitelům, když si nevědí rady s chováním žáků nebo složitými situacemi ve třídě. Pomáhá jim najít vhodné řešení a podporuje jejich duševní pohodu.

- **Metodická a koordinační činnost**

Koordinuje preventivní aktivity, propojuje odborníky ve škole i mimo ni a vytváří krizové plány. Vede multidisciplinární schůzky, kde se hledá nejvhodnější podpora pro konkrétní žákyně a žáky.

- **Podpora pedagogického sboru a vedení školy**

Pomáhá také zlepšovat pracovní atmosféru ve sborovně, řeší konflikty mezi kolegy a poskytuje vedení školy odborný nadhled. Přináší nestranný pohled na situace a pomáhá najít řešení.

- **Odborný rozvoj a prevence vyhoření**

Věra pravidelně dbá na vlastní psychohygienu, pracuje na sebereflexi a využívá supervize. Inspiruje tím ostatní pedagogy k péči o duševní zdraví a rovnováhu mezi prací a osobním životem.

Spolupráce s externími organizacemi

- **Síťování a mezioborová spolupráce**

Sociální pedagožka aktivně propojuje školu s institucemi jako OSPOD, policie, neziskové organizace, střediska výchovné péče či psychologické služby a terapeutická centra. Koordinuje jejich zapojení podle konkrétní situace žáka/žákyně nebo rodiny.

- **Spolupráce s profesními organizacemi (Asociace sociálních pedagogů, NPI ČR)**

Je zapojena do profesních sítí, kde sdílí příklady dobré praxe a podílí se na rozvoji oboru. Spolupracuje na projektech a přispívá k odbornému ukotvení pozice sociálního pedagoga.

„Pro některé žáky z vyloučených lokalit je členství v pouličním gangu běžnou realitou. Hledají zde sociální uznání a své místo ve společnosti. Aktivně spolupracuji s nízkoprahovými kluby a společně organizujeme preventivní besedy přímo ve třídách. Žáci se dozvídají o činnosti klubu a jsou zváni k účasti na odpoledních aktivitách, kde mohou smysluplně trávit svůj volný čas.“

Další aktivity

- **Propagace a informování o své činnosti**

Od svého nástupu do školy se Věra stará o to, aby rodiče, žáci i vyučující věděli, kdo je a s čím jim může pomoci. Využívá k tomu školní web, osobní setkávání ve třídách i na chodbách a svou přítomností během akcí dává najevo, že je kdykoli k dispozici.

- **Vedení dokumentace a spolupráce v rámci ŠPP**

Zakládá záznamy o žácích a žákyních, třídách a rodinách, účastní se porad školního poradenského pracoviště a systematicky sdílí informace s ostatními odborníky ve škole.

Sandra nezvládá své emoce

Sandra je dvanáctiletá žákyně druhého stupně základní školy. Žije s maminkou a třemi sestrami v neúplné rodině. Nemá problém se začleněním do kolektivu, je velmi přátelská a otevřená vůči ostatním dětem i dospělým. Přesto ji provází od dětství problém, který ovlivňuje její běžné fungování: náhlé a intenzivní návaly vzteku, paniky a strachu. Ty se objevují nečekaně – zejména při konfliktech či nedorozuměních – a projevují se prudkou reakcí, křikem, útekem z učebny a občas i použitím vulgárních výrazů. Původně Sandra navštěvovala jinou školu, kde školní poradenské pracoviště nefungovalo dostatečně efektivně, a proto se její situaci začala řešit až po přestupu na Základní školu „A“ v pátém ročníku.

Sociální pedagožka nejprve navštívila rodinu a citlivě s matkou Sandry probrala potřebu odborného vyšetření na psychiatrické klinice, aby bylo možné lépe porozumět potížím dívky a nastavit vhodnou podporu. Dohodly se také na konkrétních krocích pro zvládání krizových situací ve škole – například na možnosti odchodu dívky domů v doprovodu sociální pedagožky či asistenta pedagoga. Matka souhlasila s doprovodem na psychiatrickou kliniku. Po vyšetření byla dívka nasazena medikace a nastaven pravidelný kontakt se sociální pedagožkou. Členové školního poradenského pracoviště zůstaly v pravidelném kontaktu také s matkou, což pomohlo udržet stabilitu Sandřina stavu. Vyučující byli zároveň proškoleni, jak k dívce přistupovat a jak reagovat při případných emočních atakách. Cílem bylo posílit jejich kompetence v případě krizové situace a zajistit pro dívku co nejbezpečnější prostředí.

Dnes Sandra funguje ve škole mnohem lépe. Návaly se objevují už jen výjimečně, protože cítí, že jí okolí rozumí a přijímá ji. Spolupráce školy, rodiny a odborníků se ukázala jako klíčová nejen pro Sandřinu pohodu, ale i pro jistotu vyučujících, že vědí, jak v krizové situaci postupovat.

Beata chce zpátky dětství

Beata je dvanáctiletá žákyně druhého stupně základní školy. Žije s matkou a pěti mladšími sourozenci. Otec není přítomen – odpykává si trest odnětí svobody. Jako nejstarší z dětí Beata často zůstává doma, aby se o sourozence postarala, protože matka bývá unavená a při přetížení reaguje podrážděně.

Dívka by raději trávila čas venku se svou partou, ale místo toho má na bedrech zodpovědnost, proto je s matkou často v konfliktu. Sdílí jeden pokoj se všemi sourozenci, nemá vlastní pracovní stůl a často ani školní pomůcky – její tříletý bratr jí je bere z tašky a křičí, když se je Beata snaží získat zpět.

Kvůli častým nemocem sourozenců zameškává Beata mnoho hodin ve škole, což komplikuje její vzdělávání a vyvolává nespokojenost učitelů. Přála by si věnovat se zpěvu a chodit na kroužek, ale rodina si mimoškolní aktivity nemůže dovolit. Opěrný bod nachází alespoň v jedné blízké kamarádce, které důvěřuje a která ji často navštěvuje.

Sociální pedagožka Věra se rozhodla v rámci podpory Beaty podniknout následující kroky:

- Sítování – Navázat spolupráci s organizací nebo sociální službou, která se věnuje podpoře rodin s dětmi, například Mama centrum nebo služba asistované pomoci Slezské diakonie.
- Zajištění školních pomůcek – V rámci podpory pro děti se sociálním znevýhodněním zajistit pro Beatu potřebné školní vybavení.
- Distribuce nábytku – Umožnit získání základního vybavení (např. pracovní stůl) prostřednictvím školního bazaru nebo partnerských organizací.
- Pravidelné osobní rozhovory s dětmi – Zaměřit se na zpracování deficitu otcovské role v období otcovy nepřítomnosti.
- Řešení zvýšené absence – V případě pokračujícího vysokého počtu zameškaných hodin zahájit komunikaci s příslušným OSPOD.
- Grantová podpora – Pomoci s vyřízením grantu nebo příspěvku na financování kroužku zpěvu.
- Nabídka důvěrníka – Poskytnout dívce i matce možnost pravidelných důvěrných rozhovorů se sociálním pedagogem školy.
- Doučování – Zajistit možnost doučování buď přímo ve škole, nebo v domácím prostředí.

Věra je absolventkou sociální práce na vyšší odborné škole, držitelkou certifikátu v profesionálním koučinku a v současné době absoluuje bakalářské studium v oboru občanská výchova a informační technologie ve vzdělávání. Na Ostravské univerzitě se aktivně podílí na vzdělávání budoucích sociálních pedagogů. Za sebou má dvacet let praxe v sociální práci se zaměřením na romskou komunitu a mládež v nízkoprahových klubech.

Týdenní harmonogram práce sociální pedagožky Věry:

- **Pondělí:** terénní práce v rodinách
- **Úterý:** doučování, individuální rozhovory, workshopy, skupinová setkání
- **Středa:** terénní práce a kontakt s dětmi v jejich přirozeném prostředí
- **Čtvrtek:** konzultace se zákonnými zástupci a vyučujícími
- **Pátek:** administrativní činnosti, dokumentace, vyhodnocování

Rozhovor se sociální pedagožkou Věrou: pomáhat má smysl

Proč působíte jako sociální pedagožka ve školství?

Vždy jsem inklinovala k poradenství a vzdělávání. Mám radost, když vidím, že žáci či dospělí pochopí probíranou látku nebo je zaujme téma, o němž diskutujeme. Srdcem mé práce je vést klienty i žáky ke kritickému myšlení, diskuzi a schopnosti obhájit svůj názor. Klíčová je pro mě také slušná a asertivní komunikace. Kdo se naučí komunikovat efektivně a s respektem, má v životě větší šanci na úspěch. V mnoha situacích působím jako krizový manažer. Do budoucna bych se chtěla více zaměřit na individuální a skupinové poradenství, protože v menších skupinách se lidé snáze otevírají.

Co Vás k této profesi přivedlo a co Vás u ní drží?

Jako sociální pracovnice jsem působila v nízkoprahovém klubu. Po skončení smlouvy na dobu určitou mě oslovil ředitel základní školy s nabídkou práce sociálního pedagoga. Přijala jsem ji a nikdy jsem toho nelitovala. Profesně mě tato zkušenost velmi posunula a u této pozice chci i nadále zůstat. Specializuji se také na práci s romskou komunitou, což je pro mě stěžejní oblast. Pracuji s ní více než dvacet let a domnívám se, že ji za tu dobu dobře znám a rozumím jí. Vnímám to jako jedno ze svých životních poslání.

Co pokládáte ve své práci za nejdůležitější?

Za klíčové považuji týmovost a respekt k odbornosti kolegů. Důležitá je otevřená komunikace a týmový duch. Úspěch každého pracoviště spočívá v tom, že se lidé nebojí říct svůj názor. I živá debata je lepší než tiché intriky a pomluvy, které vedou ke zklamání a ztrátě důvěry. Další prioritou jsou pro mě žáci a studenti. Vyučuji budoucí sociální pedagogy na Ostravské univerzitě a této příležitosti si nesmírně vážím. Diskuze s dětmi i studenty jsou pro mě nejhodnotnější částí mé práce – často se při nich otevírají bolestivá témata, což může být prvním krokem k jejich uzdravení.

Co Vám dělá radost?

Radost mi dělá, když vidím spokojeného žáka, studenta nebo rodinu, která překonala obtíže a je schopná samostatně vést svůj život a řešit každodenní situace.

Jak se udržujete v psychické pohodě?

Základem je pro mě mít pár blízkých přátel, na které se mohu spolehnout. Psychickou rovnováhu mi pomáhá udržet i sport – zejména turistika, kondiční plavání, cestování a smysluplné diskuze. Zajímám se také o veřejné dění a politiku v jejích zdravých formách. Nedílnou součástí mého života je křesťanská víra – bez fanatismu, ale s hlubokým vnitřním přesvědčením. Profese sociálního pedagoga je náročná nejen odborně, ale především lidsky. Setkávání se s rozbuřenými emocemi, krizovými situacemi a složitými individuálními osudy vyžaduje vysokou míru vnitřní stability, osobní zralosti a schopnosti neustálé sebereflexe. Před vyčerpáním a ztrátou profesního smyslu mi také pomáhá členství v Asociaci sociálních pedagogů, které nabízí sdílení zkušeností, vzájemnou podporu, odborné poradenství a vytváření profesní solidarity. Velmi přínosné je také navázání spolupráce s osobním supervizorem, se kterým mohu reflektovat své pracovní i osobní výzvy, sdílet úspěchy a zpracovávat obtížné situace.

Nela a ZŠ „B“

Charakteristika školy

572

Počet žáků a žákyní

245

Počet žáků se sociálním znevýhodněním⁸

99

(2.–4. stupeň podpůrných opatření)

Počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami⁹

Skladba žáků: vyšší počet žáků cizinců, žáků s odlišným mateřským jazykem a romských žáků

Charakteristika spádové oblasti školy¹⁰

převaha nájemního bydlení,
startovací byty,
častá fluktuace rodin,
rodiny v bytové nouzi

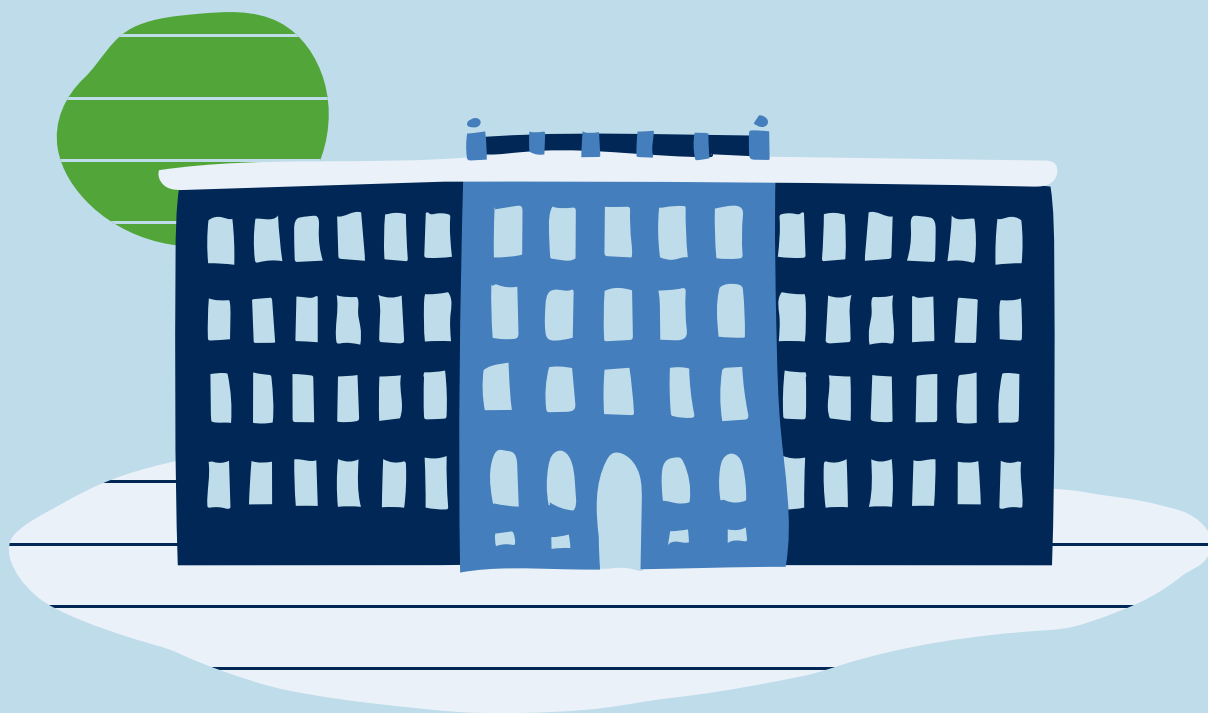
Výzvy

výrazný podíl žáků cizinců,
předčasné odchody ze vzdělávání,
vysoké absence,
školní neúspěšnost,
náročné chování žáků

8 Údaje dle Identifikace žáků se sociálním znevýhodněním v mateřské, základní a střední škole (Němec, 2025) za školní rok 2023/2024. Více: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/994-vychazi-rozsirena-a-aktualizovana-verze-metodiky-k-identifikaci-deti-a-zaku-se-socialnim-znevychodnenim>

9 Počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dle výsledků diagnostiky ve školském poradenském zařízení)

10 Údaje Agentury pro sociální začleňování. Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/dokument/?utm_source=chatgpt.com

Nela se stala první sociální pedagožkou ZŠ „B“ v roce 2022 díky podpoře městské části. Ta dlouhodobě usiluje o systémové řešení rovnosti ve vzdělávání a financuje sociální pedagogy na místních základních a mateřských školách jako součást ucelené strategie, která propojuje oblasti školství, sociálních služeb a prevence.

Zřizovatel se pravidelně účastní setkání školních týmů, podílí se na vytváření metodické podpory a zajišťuje mezioborovou koordinaci. Díky této spolupráci může škola pružně reagovat na potřeby svých žáků a žákyní a využívat místní síť odborné pomoci. Důvěra mezi vedením školy a zástupci úřadu je výsledkem několikaleté spolupráce, která se osvědčila i v krizových situacích.

Práce Nely byla od počátku založena na vyhledávání ohrožených žáků, mapování jejich potřeb a budování důvěry se školním kolektivem i rodinami. Významnou roli sehrála také metodika Identifikace sociálního znevýhodnění¹¹, podle které Nela pomáhá identifikovat žáky se sociálním znevýhodněním. Společně s třídními učiteli vytváří podpůrné plány, které reagují na potřeby konkrétních žákyní a žáků.

V rámci školního poradenského pracoviště spolupracuje s výchovnou poradkyní, školní speciální pedagožkou a metodičkou prevence. Její kompetence se zaměřují na sociální poradenství, terénní práci a komunitní aktivity.

¹¹ Němec, Z. (2023). *Identifikace žáků se sociálním znevýhodněním v základní škole*. Národní pedagogický institut ČR. Více: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/994-vychazi-rozsirena-a-aktualizovana-verze-metodiky-k-identifikaci-deti-a-zaku-se-socialnim-znevychodnenim>)

Příklady činností sociální pedagožky: každodenní práce, která má smysl

Jedním z pilířů práce sociální pedagožky Nely je každodenní přítomnost mezi dětmi, která vytváří přirozený prostor pro včasné zachyty problémů a budování důvěry. Nela tráví čas na chodbách, v družině, ve třídách i na školních akcích. Sleduje, jak se děti chovají během přestávek, s kým se kamarádí, kdo zůstává stranou, kdo je často unavený nebo reaguje přehnaně. Tato každodenní drobná pozorování umožňují včas reagovat na náznaky zátěžových situací.

„Děti vědí, že tu jsem pro ně. A v momentě, kdy se něco děje, ví, že za mnou mohou přijít. Někdy to jsou drobnosti, jindy signály, které spustí další podporu.“

Formy podpory od sociální pedagožky Nely zahrnují:

- Individuální poradenství pro děti i rodiče – naslouchání, mapování situace, navržení konkrétních kroků.
- Skupinové kruhy bezpečí a podpory – Nela pořádá pravidelná setkání ve třídách, kde se mluví o emocích, vztazích a způsobech zvládání konfliktů.
- Společné schůzky s třídními učiteli a zákonnými zástupci – tzv. tripartitní konzultace, kde se společně nastavují cíle a podpora pro dítě.
- Podpora docházky – u dětí s nepravidelnou docházkou sociální pedagožka kontaktuje rodinu, zjišťuje důvody a nabízí řešení.
- Doprovod na jednáních s institucemi – často jde o schůzky s OSPODem, lékaři, psychologickými službami, kde je třeba dítěti i rodiči pomoci se zorientovat a zajistit kontinuitu péče.
- Společně s dalšími členy školního poradenského pracoviště podporuje začleňování žáků s odlišným mateřským jazykem a podporuje jejich rodiny v adaptaci na český vzdělávací systém.

Vedle přímé práce s dětmi Nela významně podporuje také vyučující – poskytuje konzultace při přípravě individuálních plánů, pomáhá nastavovat strategie práce s žákem, sdílí způsoby, jak řešit konfliktní nebo náročné situace a je mostem mezi třídou a systémem podpory, který nabízí školní poradenský

tým. Pravidelně se účastní pedagogických porad, spolupracuje na případových setkáních a napomáhá budování klima důvěry nejen mezi dětmi, ale i mezi dospělými ve škole.

Terénní práce jako základ důvěry

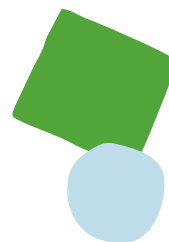
Vedle standardních forem podpory hraje v práci sociální pedagožky Nely klíčovou roli krizová intervence. Ta přichází na řadu v situacích, kdy se dítě nebo jeho rodina dostanou do krizové situace – může jít o domácí násilí, náhlou ztrátu bydlení, hospitalizaci rodiče, rozchod v rodině, zneužívání návykových látek nebo akutní psychickou krizi dítěte.

Krizová intervence zahrnuje:

- první kontakt s dítětem a vytvoření bezpečného prostoru,
- rychlou orientaci v situaci (rozhovory s učiteli, rodinou, případně spolužáky),
- zapojení školního poradenského týmu,
- kontaktování krizových služeb (linky pomoci, sociální služba, OSPOD),
- podporu dítěte při komunikaci s dospělými (např. jak sdělit, co se děje),
- doprovod na schůzky mimo školu, pokud je to potřeba,
- průběžné sledování a revidování bezpečnostních opatření.

Krizové zásahy často vyžadují okamžité rozhodování a citlivý přístup. Důvěra dítěte se buduje skrze stabilitu a klid, který sociální pedagožka dokáže vnést i do vypjaté situace. Klíčové je rovněž udržení důvěrnosti informací a respektování přání dítěte v mezích jeho bezpečí. Práce v krizi je vždy týmová – zahrnuje koordinaci komunikace s dalšími odborníky, jako jsou psychologové, speciální pedagogové, ale i pracovníci krizových linek nebo policie.

Jedinečnost přístupu sociální pedagožky Nely spočívá v terénní práci. Když rodina nekomunikuje, nechte vzkazy ze školy nebo se vyhýbá kontaktu, Nela vyrazí do terénu. Nejde o kontrolu, ale o navázání vztahu a podporu v orientaci v systému. Terénní návštěva často přináší důležitý vhled do rodinné dynamiky, která zůstává ve škole skrytá – odhalí např. přetížení rodiče, nedostatečné materiální podmínky, nedorozumění trauma nebo jazykovou bariéru.

Návštěvy probíhají citlivě, vždy po předchozí domluvě nebo alespoň oznámení, s vědomím vedení školy. Sociální pedagožka se snaží nevystupovat jako autorita, ale jako průvodce, který pomáhá rodičům i dětem v pochopení jejich práv, možností a povinností. Terénní práce tak propojuje školu a rodinu v místech, kde běžná komunikace selhává.

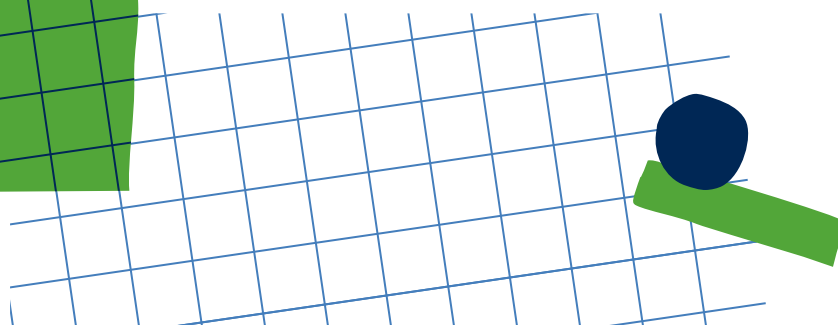
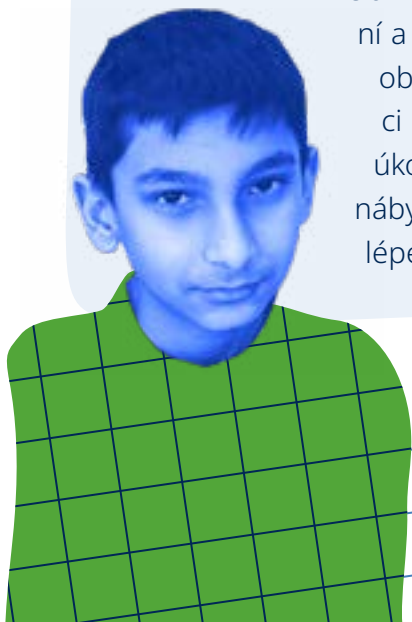
Kazuistika

Adam se změnil

Adam je žákem druhého stupně základní školy. Učitelé si všimli, že je často nevyspalý, během výuky zívá, někdy usíná a zapomíná školní potřeby. V kolektivu je oblíbený, ale v posledních týdnech se stáhl do ústraní, přestal komunikovat a neúčastnil se ani oblíbených aktivit.

Sociální pedagožka si Adama pozvala na rozhovor. Zjistila, že situace doma je velmi nestabilní – matka pracuje na noční směny, rodina se nedávno přestěhovala z azylového bydlení a stále čeká na přidělení sociálního bydlení. V bytě chybí dostatek nábytku i místa pro učení, Adam často spí na gauči v obýváku. Rodiče nekomunikovali se školou a o žádnou podporu nežádali.

Nela zorganizovala setkání s třídní učitelkou, výchovnou poradkyní a matkou. Podařilo se domluvit částečné odpuštění plateb za obědy, Adam dostal pomůcky z fondu solidarity školy a v rámci družiny má nyní možnost si v klidném prostředí připravovat úkoly. Nela rodinu zároveň propojila s organizací, která poskytl nábytkovou pomoc. V současnosti Adam opět ve třídě funguje, lépe spolupracuje a zlepšil se i jeho prospěch.

„Nejvíc mě nabíjí momenty, kdy se dítě usměje a začne věřit, že má cenu něco zkusit. Právě takové momenty jsou potvrzením, že i malý posun může mít zásadní dopad.“

Kazuistika

Marek je neviditelný

Marek je žákem druhého stupně ZŠ. V kolektivu byl nenápadný, tichý a nepůsobil žádné zjevné problémy. Školní záznamy však ukazovaly, že nenosí úkoly, nechodí na obědy a často chybí. Na první pohled nevyčníval, a právě proto dlouho unikl pozornosti.

Sociální pedagožka Nela si všimla, že se mu ostatní vyhýbají a přestávky tráví sám. Po rozhovorech s třídní učitelkou a několika spolužáky začala mapovat jeho situaci. Zjistila, že Marek žije pouze s babičkou, která jej má v péči od raného dětství, protože otec opustil rodinu a matka žije dlouhodobě v zahraničí.

Babička, ačkoli pečující, nezvládá nároky komunikace se školou. Nemá přístup k internetu, nerozumí školnímu informačnímu systému, ani neví, kde a jak žádat o podporu. Doma chybělo nejen stabilní zázemí pro učení (psací stůl, klidné prostředí), ale také pravidelný režim.

Nela kontaktovala rodinu. Nejprve navštívila Markův domov a zjistila, že nemá vlastní pracovní místo a večery tráví u televize. Vysvětlila babičce možnosti podpory a nabídla pomoc se zařizováním příspěvku na obědy. Zajistila pomůcky a navrhla harmonogram dne, který Marek následně dodržoval s pomocí třídní učitelky. Současně zprostředkovala kontakt s komunitní organizací, která pomohla vybavit domácnost a podpořit babičku v péči. Marek začal postupně více spolupracovat, jeho absence se snížila a díky pravidelnému režimu se zapojil do školních aktivit. Dnes je aktivním členem třídy, navštěvuje kroužek logiky, a dokonce se zúčastnil školního projektového dne jako jeden z moderátorů.

Výzvy v práci sociální pedagožky Nely

Práce sociálních pedagožek a pedagogů není jednoduchá. Vyžaduje velkou míru empatie, trpělivosti a odolnosti. Mezi zásadní výzvy patří:

- **Udržení rovnováhy mezi administrativou a přímou podporou** – psaní záznamů, vyhodnocování podpůrných plánů, schůzky se zřizovatelem i organizacemi – to vše je důležité, ale může zabírat prostor pro práci s dětmi.
- **Práce s očekáváním učitelů i rodičů** – často se liší v představách o roli sociálního pedagoga. Je třeba neustále vysvětlovat, kde jsou hranice, a co je možné ovlivnit.
- **Vymezení hranic mezi školní a sociální oblastí** – sociální pedagog není sociální pracovník a neřeší všechny problémy rodin, ale působí ve škole jako důležitý most.
- **Potřeba kontinuální supervize a podpory** – tato profese je psychicky náročná a bez sdílení a opory by mohla vést k vyhoření.

Nela studovala sociální práci a sociální pedagogiku na vyšší odborné škole a následně v bakalářském a magisterském studijním programu vysoké školy. V rámci pilotního projektu městské části v letech 2021–2023 zaváděla pozici sociálních pedagogů a pedagožek na základních školách. V současné době vede oddělení podpory sociální pedagogiky. To se věnuje zejména metodické podpoře sociálních pedagogů na školách a podporuje školní poradenská pracoviště. Od roku 2002 pracovala v oblasti duševního zdraví pro dospělé, lektoruje vzdělávací kurzy pro odborníky v oblasti duševního zdraví a před nástupem na pracoviště městské části iniciovala vznik projektu v oblasti duševního zdraví pro dospívající ve věku 15–26 let. V oblasti sociální práce pracuje již více než 20 let.

Rozhovor se sociální pedagožkou Nelou: nejefektivnější podpora je prevence

Proč působíte jako sociální pedagožka ve školství?

Z dlouholeté zkušenosti v oblasti sociální práce jsem došla k poznání, že zásadní a nejefektivnější způsob podpory je prevence. Vnímám, že pokud lidé dostanou podporu v různých životních situacích hned v počátku, je větší šance řešení. Přemýšlela jsem, kde by bylo možné preventivně a podpůrně působit v rámci co největšího možného dopadu, a napadla mě škola. Škola je totiž místo, kde se člověk setkává s celou občanskou komunitou a může být prospěšný ve velkém rozsahu.

Co Vás k této profesi přivedlo a co Vás u ní drží?

K profesi sociální pedagožky mě přivedla má dlouhodobá frustrace z toho, že v rámci sociální práce přicházela až k plně rozběhlým, složitým a vyčerpávajícím životním situacím. V možnosti podporovat lidi již v počátku vzniku obtíží a věnovat se prevenci jsem objevila smysluplný způsob, jak předcházet závažným problémům a řešit je včas.

U této profese mě drží právě naděje, že každý, kdo to potřebuje, dostane podporu včas. Oceňuji, že se tato práce soustředí na pozitivní stránky a motivuje k růstu.

Co pokládáte ve své práci za nejdůležitější?

Myslím si, že nejdůležitější v mé práci je vztah, důvěra, víra v naději a zaměření se na pozitivní stránky. Již nestor sociální pedagogiky profesor Kraus říkal, že práce sociálního pedagoga ve škole by se měla vyznačovat empatií, pochopením problémů žáků, autentickým vystupováním, uměním naslouchat, navozovat atmosféru důvěry a zbavovat žáky strachu při svěřování se s problémem. Takový pedagog nesmí moralizovat a mentorovat, ale měl by podporovat pozitivní stránky osobnosti a pozitivní motivaci při zvládání školních povinností.

Co Vám dělá radost?

Pro mne je naplňující, že občas je výsledek snažení vidět hned a mohu zažívat spoustu aha efektů jak u žáků, rodičů, pedagogů, tak i u sebe.

Zároveň mi každý den udělá radost, když vidím úsměv na tváři jak žáků, tak i pedagogů, nepedagogů, kuchařek, uklízeček, školníka a rodičů.

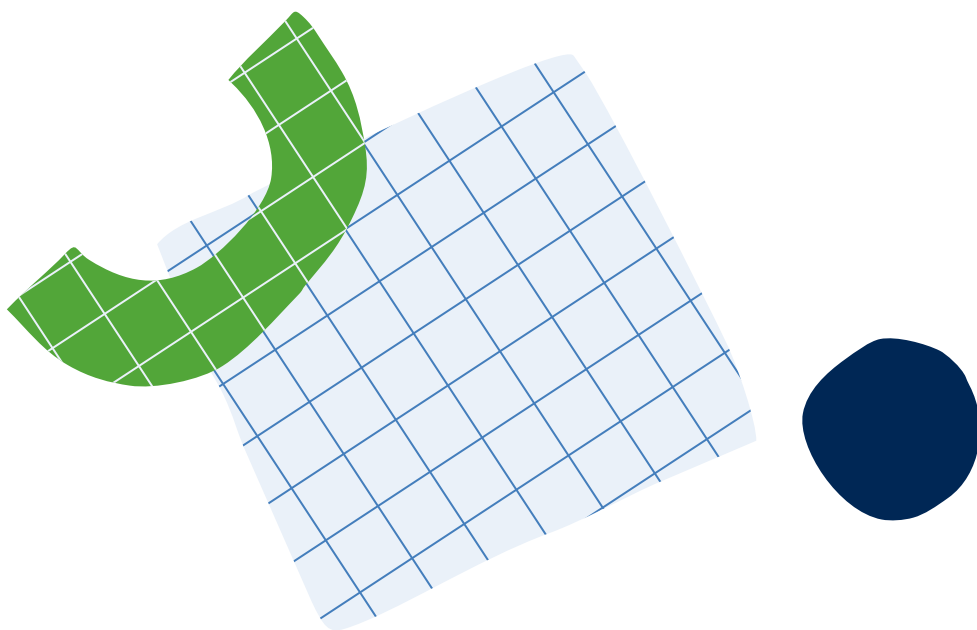
Jak se udržujete v psychické pohodě?

Myslím, že mi hodně pomáhá striktní oddělení práce a osobního života. Pracovní telefon vypínám spolu s koncem pracovní doby, na e-maily reaguji jen v rámci pracovní doby.

Velkou podporu vidím v možnosti supervize (týmové s ostatními SP i individuální), v intervizích a ve smysluplném trávení volného času. Nemalý díl v mé psychické pohodě má moje stabilní rodinné zázemí.

Napadají mě konkrétní příklady. Ráda tvořím a nejvíce mne baví recyklovaně tvořit. V praxi to znamená, že k šití různých tašek, dek, oblečení využívám staré, již použité látky a materiály. K šití bot využívám zbytků kůží, které jsou určeny k vyhození, šperky a ozdoby vytvářím z různých odpadků a nevyužitelných věcí. Miluju přírodu a tak nejčastěji svůj volný čas trávím v přírodě, zajímá mne životní styl původních obyvatel Ameriky a experimentální archeologie.

Zbožňuji hudbu, ale nemám hudební talent. Sice aktivně nemohu hudbu tvořit, ale prožívám ji tancem, který mi pomáhá uvolnit v těle nastřádané napětí. Proto se snažím, alespoň 1× za dva měsíce vyrazit na koncert. Zároveň mám to štěstí, že mám hudebně talentovaného muže a děti, takže u nás doma stále hraje živá hudba.

Barbora a ZŠ „C“

Charakteristika školy

371

Počet žáků a žákyní

222

Počet žáků se sociálním znevýhodněním¹²

88

(2.–4. stupeň podpůrných opatření)

Počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami¹³

Skladba žáků: vysoký počet romských žáků a žáků cizinců

Charakteristika spádové oblasti školy¹⁴

přítomnost
mikrolokalit s ubytovnami,
zadlužených rodin,
častá fluktuace rodin,
rodiny v bytové nouzi

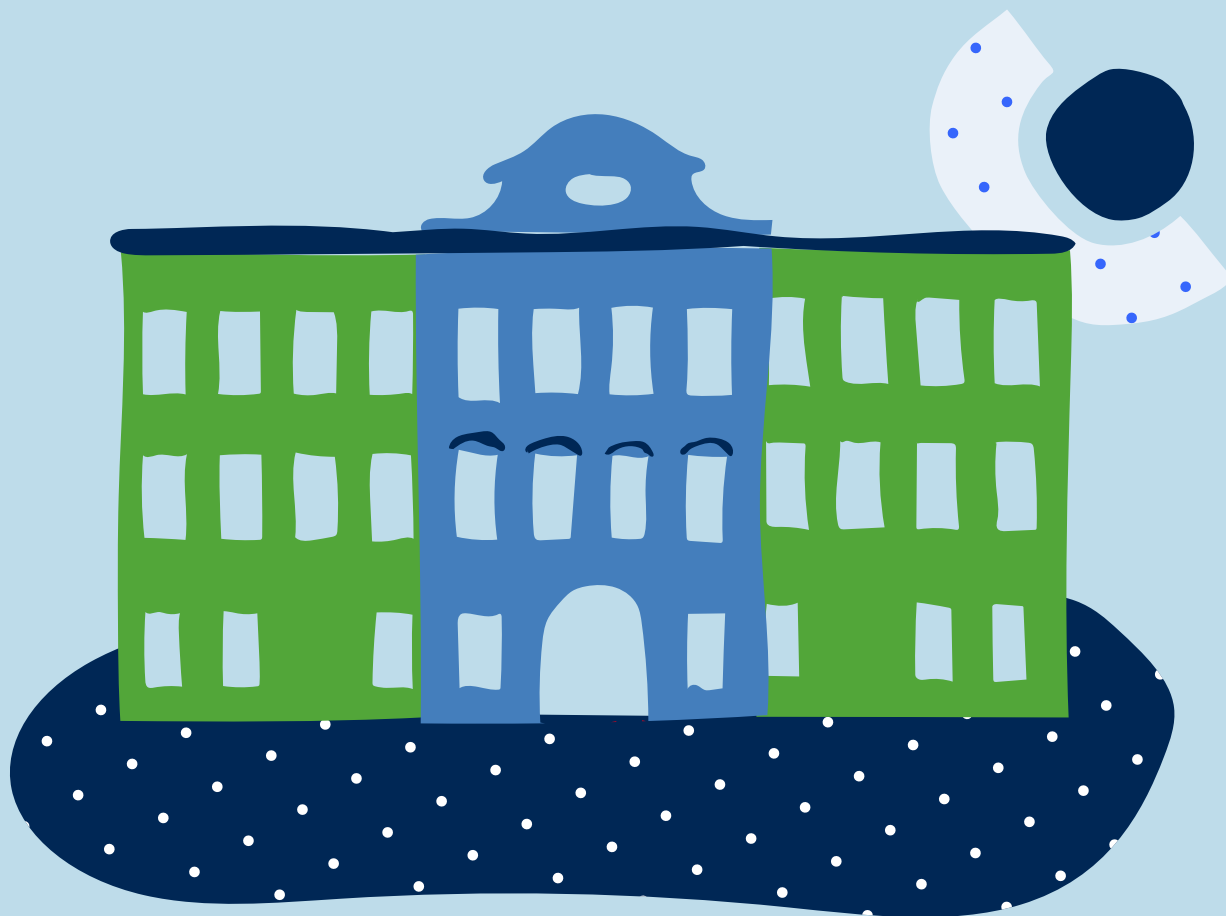
Výzvy

výrazný podíl romských žáků,
prevence záškoláctví,
náročné chování žáků,
spolupráce s podpůrnými
službami

¹² Údaje dle Identifikace žáků se sociálním znevýhodněním v mateřské, základní a střední škole (Němec, 2025) za školní rok 2023/2024. Více: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/994-vychazi-rozsirena-a-aktualizovana-verze-metodiky-k-identifikaci-deti-a-zaku-se-socialnim-znevychodnenim>

¹³ Počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dle výsledků diagnostiky ve školském poradenském zařízení)

¹⁴ Údaje Agentury pro sociální začleňování Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/dokument/?utm_source=chatgpt.com

Zavedení pozice sociálního pedagoga na ZŠ „C“ iniciovala sama Barbora ještě jako studentka. Díky pochopení vedení školy a kombinovanému financování z OP JAK a projektu PROP dnes působí na plný úvazek a zastává roli, která se ve školním prostředí stává nezastupitelnou.

Přestože šlo zpočátku o pilotní projekt, přínosy sociálně-pedagogické práce se ukázaly jako natolik významné, že vedení školy o prodloužení a rozšíření pozice dále usiluje. Při uvedení do školy bylo zásadní nejen administrativní ukotvení pracovní pozice, ale také praktické vymezení kompetencí a komunikace se všemi aktéry školy. Barbora se od počátku snažila o jasnou definici své role – nikoliv jako „náhradního psychologa“ či „asistenta sociálky“, ale jako oporu v oblastech, kde se vzdělávání prolíná se sociální realitou žákyní a žáků.

Součástí počáteční fáze bylo budování důvěry nejen mezi žactvem a jejich rodinami, ale také mezi vyučujícími. Učitelé často neměli představu, jak může práce sociálního pedagoga jejich výuku konkrétně podpořit. Dnes je běžné, že se na Barboru obracejí sami s žádostí o konzultaci, sdílení obtížné situace nebo podporu v komunikaci s rodinou. Sociální pedagožka je součástí týmu školního poradenského pracoviště a spolupracuje s výchovnou poradkyní, metodičkou prevence a speciální pedagožkou.

Příklady činností sociální pedagožky:

žáci a žákyně, kteří potřebují víc podpory

Každodenní praxe zahrnuje práci s žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí, z patchworkových rodin, v pěstounské péči nebo prožívajícími rozvod či odloučení rodičů. Přibližně třetinu žáků tvoří cizinci, 88 žáků má doporučena podpurná opatření druhého nebo vyššího stupně. K tomu se ještě přidávají pravidelné výchovné komise a spolupráce s širokou sítí institucí.

Sociální pedagožka zde vystupuje jako prostředník. Nejen že detekuje potíže, navíc pomáhá hledat zdroje řešení. Umí přeložit školní jazyk do slov, kterým rozumí rodiče, a zároveň přináší do školy důležité poznatky o žákově rodinném zázemí. Důraz je kladen na dlouhodobou práci, pravidelný kontakt a udržování důvěry.

Ve škole se řeší případy zanedbávání školní docházky, náročného chování, ale i problémy s hygienou, přístupem k domácí přípravě nebo nefunkční komunikací mezi školou a rodinou. V těchto situacích je nutné postupovat citlivě, ale systematicky a důsledně.

Prevence jako základ

Za největší přínos je možné považovat systematickou prevenci. Sociální pedagožka průběžně sleduje docházku, identifikuje skryté i pravé záškoláctví, pomáhá nastavovat pravidla i podporu. Vytipovává žáky a žákyně v těžké životní situaci a s respektem komunikuje s jejich rodinami.

Preventivní aktivity se zaměřují také na oblast vztahovou – posilování pozitivního klimatu ve třídách, zvládání stresu a emocí, předcházení šikaně. Barbora spolupracuje se školní metodičkou prevence na tvorbě minimálního preventivního programu a realizuje interaktivní dílny pro žáky zaměřené na empatii, spolupráci a komunikaci.

V terénu, v terénu, v terénu

V případě, že rodina nekomunikuje, Barbora vyráží do terénu. Ne proto, aby napomínala, ale aby navázala kontakt. Vysvětluje, podporuje, učí, jak systém funguje. Často je první, kdo si vůbec specifik dětství v obtížné rodinné situaci všimne a aktivně do něho vstupuje.

Sociální pedagožka v terénu má výhodu v tom, že může nahlédnout do reálného života dítěte a jeho rodiny. Tím se vytváří hlubší pochopení a může dojít k přesnějšímu nastavení podpory ve škole a případných podpůrných opatření. Terénní návštěvy probíhají citlivě, vždy po konzultaci s vedením školy a ideálně s dalším pedagogickým pracovníkem. Mnohdy se podaří rozmotat letité nedorozumění jen díky osobnímu setkání a vysvětlení pravidel systému.

„Přišla jsem do bytu, kde panoval zmatek. Maminka tři dětí, sama v těžké situaci, nevěděla, jak má komunikovat se školou. Po našem rozhovoru začala využívat školní e-mail, později se zapojila i do třídních schůzek. Díky tomu se podařilo zamezit dalším absencím a dítě dostalo podporu, kterou potřebovalo.“

Spolupráce jako cesta

Práce sociálního pedagoga se nedělá o samotě. Klíčovými partnery jsou členové školního poradenského pracoviště, třídní učitelé a učitelky, asistenti pedagoga, vedení školy, OSPOD, PPP, SPC i neziskové organizace. Na pravidelných poradách se ladí postupy, sdílejí záznamy, domlouvají intervence. Vztahová a organizační rovina jdou ruku v ruce.

Jedním z osvědčených nástrojů je vedení koordinačních setkání s odborníky a rodinou přímo ve škole. Zde mají všichni možnost sdílet pohledy na situaci dítěte, vymezit si role a nastavit konkrétní plán podpory. Sociální pedagožka je facilitátorem, který propojuje jednotlivé hlasy tak, aby vzniklo jednotné a realizovatelné řešení. Zároveň dohlíží na plnění domluvených kroků a hodnotí jejich účinnost.

Třídní klima se dá změnit

Barbora se účastní třídnických hodin, kde si třída prochází změnou od konfliktního kolektivu až po budování respektu a spolupráce. Sociální pedagožka je celou dobu přítomná, spolupracuje s učitelkou i asistentkou, a především naslouchá. Tento druh podpory je dnes ve třídách standardem.

Práce s třídním kolektivem je další z klíčových oblastí, kde sociální pedagožka nachází své místo. Kromě přítomnosti na třídnických hodinách se podílí na mapování vztahů pomocí dotazníků či pozorování a pomáhá nastavovat preventivní opatření – například komunitní kruhy, třídní pravidla či peer programy.

Anička už chodí do školy

Anička je sedmiletá žákyně prvního stupně. Od září do února měla celkem 160 omluvených hodin. Do školy dochází pouze nárazově. Matka ani otec nekomunikují se školou a návrhy na schůzky odmítají. Anička nemá ve škole kamarády, nedaří se jí navazovat vztahy, v kolektivu je uzavřená. Sociální pedagožka nejprve uspořádala společnou schůzku s třídní učitelkou, asistentkou a výchovnou poradkyní. Společně nastavily plán, který se týkal pravidelných schůzek, sledování docházky Aničky a podpoře v adaptaci.

Barbora navázala kontakt s otcem. První schůzka se nesla v duchu rezervovanosti a neochoty ke spolupráci, na druhé schůzce již byl otec více otevřený a pojmenoval překážky, které brání pravidelné docházce dívky do školy. Anička zůstává doma, protože ji rodiče nejsou schopni dovést do školy. Podle vyjádření otce nemá matka dostatečnou motivaci a otec musí být v práci velmi brzy. Na třetí schůzce již došlo ke konkrétním návrhům, které by mohly pomoci, aby Anička chodila do školy pravidelně. Otec se domluvil se sociální pedagožkou, že zváží umístění dívky do ranní družiny, případné zapojení babičky, která by dívku odváděla do školy, nebo oslovení zaměstnavatele, aby mu umožnil nastupovat později do práce. Souběžně Barbora tráví čas s dívkou a pozoruje, jak reaguje na prostředí. Na základě toho navrhla drobné úpravy ve třídě, jako například jiné místo v lavici, propojení s „partákem“ nebo zapojení do výtvarného kroužku. Po měsíci spolupráce s rodinou dochází k zásadní změně, Anička se stává žákyní s nejvyšší docházkou z třídy. Otec začíná aktivně komunikovat se školou a Anička se zapojuje do třídního života.

„Vidět posun, který vznikl po dlouhodobé snaze, mě naplňuje. Individuální přístup a včasné odhalení rizik jsou podle mě klíčové.“

Pedagogická cesta **Barbory** začala už na střední škole v oboru předškolní a mimoškolní pedagogiky. Pokračovala přes bakalářské studium vychovatelství až k magisterskému studiu sociální pedagogiky se zaměřením na výchovné poradenství. Za výhodu profese sociální pedagožky považuje její široké uplatnění a možnost reálné podpory dětí i rodin. Ve své práci klade důraz na individuální přístup a včasné řešení rizikových situací. Radost jí přinášejí drobné pokroky dětí a situace, kdy se podaří navázat efektivní spolupráci mezi školou a rodinou.

Rozhovor se sociální pedagožkou Barborou: podpora žáků a žákyní se sociálním znevýhodněním mi dává smysl

Proč působíte jako sociální pedagog ve školství?

Protože mě práce s dětmi baví a dělá mi radost jakýkoli, aspoň malý pokrok. Podpora žáků se sociálním znevýhodněním mi dává smysl. Jsem ráda, když vypozoruji posun, kterému většinou předchází dlouhodobá snaha o zlepšení spolupráce a podpory rodiny. Vidím to jako pozitivní investici do budoucna a prevenci, která je prospěšná pro nás všechny.

Co Vás k této profesi přivedlo a co Vás u ní drží?

K sociální pedagogice jsem se dostala postupně. Do světa pedagogiky jsem začala vstupovat na střední škole v rámci studia předškolní a mimoškolní pedagogiky. Po střední škole jsem studovala bakalářský obor vychovatelství, v rámci kterého jsme měli státnice i ze sociální pedagogiky. A ta mě zaujala. Proto jsem si zvolila jako navazující magisterské studium obor sociální pedagogika – specializace výchovné poradenství. Jako bonus tohoto oboru vidím široké uplatnění, protože se absolvent tohoto oboru může uplatnit i jako sociální pracovník.

Co pokládáte ve své práci za nejdůležitější?

Jako nejdůležitější vidím individuální přístup ke každému dítěti a jeho rodině. Dále vnímám jako velmi důležité včasné odhalení a řešení rizikových faktorů.

Co Vám dělá radost?

Radost mi dělá, když za mnou děti přijdou a chtějí se podělit o svoje pokroky a úspěchy a já si mohu říct, že se dlouhodobá snaha o navázání spolupráce školy s rodinou a snaha o motivování dítěte vyplatila.

Jak se udržujete v psychické pohodě?

Snažím se pracovat na tom, abych si „nenosila práci domů“. Pomáhají mi pravidelné procházky a věnování se koníčkům (výlety, navštěvování přírody, věnování se domácím mazlíčkům, rukodělné činnosti). Po příchodu domů vždy posedím u kávy – je to můj každodenní rituál, který mi pomáhá.

Závěr

Zkušenosti z projektu PROP s působením 141 sociálních pedagožek a pedagogů na školách v celé České republice a příběhy tří konkrétních sociálních pedagožek nám poskytly hluboký vhled do toho, jak může sociální pedagog obohatit školní život, a především jak konkrétně podporuje žáky a žákyně, vyučující i celé školní komunity. Ukazují, že přínos sociálního pedagoga není vázán na specifický typ školy, ale na schopnost vnímat souvislosti, navazovat důvěru a citlivě reagovat na každodenní výzvy, které vzdělávání přináší.

Co mají příběhy všech sociálních pedagogů a pedagožek společné?

- Žákyně a žáci potřebují dospělého, který jim naslouchá.
- Rodiče ocení průvodce, který jim pomůže zorientovat se v požadavcích školy.
- Vyučující vítají odborníka, který rozumí sociálním kontextům a nabídne konkrétní řešení a propojení s podpůrnými organizacemi.
- Škola jako celek těží z toho, když má ve svém týmu člověka, který propojuje, stabilizuje a kultivuje vztahy všech účastníků navzájem.

Zkušenosti s působením sociálních pedagogů ukazují, že tam, kde dostávají prostor a důvěru, se stávají nepostradatelným článkem školy. Jejich práce není snadná. Vyžaduje trpělivost, odolnost, sebereflexi a chuť pracovat v prostředí, které je leckdy chaotické, plné rozporuplných emocí a přináší náročné dětské osudy. Ale právě v tomto prostředí se rodí změna.

Projekt *Podpora rovných příležitostí* ukázal, že podpora žáků není možná bez zohlednění sociálního aspektu, mezioborové spolupráce, osobního kontaktu a lidského přístupu. A že právě sociální pedagog/pedagožka může být tím, kdo tuto podporu do škol přináší v každodenní realitě – ne jako slogan, ale jako živou praxi.

Doporučená literatura:

Červeňáková A., et al. (2019). *Metodika pro školní sociální pedagogy. Výstup projektu Podpora rovných příležitostí ve městě Ostrava.* Dostupné z: https://talentova.cz/wp-content/uploads/2022/07/metodika_socped_komplet_final.pdf

Daněk, J., Šmída, J. a kol. (2024). *Metodika práce pro sociální pedagogy: metodická příručka pro praxi.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z: <https://asocp.cz/wp-content/uploads/2024/06/Socialni-pedagog-Smida-et-al.-2024.pdf>

Kraus, B. (2014). *Základy sociální pedagogiky.* Praha. Portál.

Moravec, Š. et al. (2015). *Zavedení pozice sociálního pedagoga do škol: studie proveditelnosti.* Plzeň: Společnost Tady a teď, o.p.s. a Demografické informační centrum, o.s. Dostupné z: <https://www.smocr.cz/Shared/Clanky/4591/studie-4.pdf>

Doporučené asynchronní webináře:

Jak může sociální pedagog pomoci škole aneb implementace sociálního pedagoga ve škole

Asynchronní webinář objasňuje roli sociálního pedagoga ve školství. Zaměřuje se na jeho náplň práce ve školách, legislativní uchopení pozice, spolupráci v rámci ŠPP, s ostatními pracovníky školy a s organizacemi mimo školu.

Odkaz pro přihlášení: https://helen.npi.cz/prihlasovani/kurzy_prihlasit.php?id_kurzu=113494

Sociální pedagog a žáci se sociálním znevýhodněním

Cílem tohoto semináře je seznámit účastníky s rolí sociálního pedagoga ve školách. Seminář je zaměřen na konkrétní praktické postupy a příklady dobré praxe při práci se žáky a žákyněmi se sociálním znevýhodněním a jejich rodinami a dále na spolupráci nejen v rámci ŠPP.

Odkaz pro přihlášení: https://helen.npi.cz/prihlasovani/kurzy_prihlasit.php?id_kurzu=106279

Práce s rodinou žáka a vymezení hranic při působení sociálního pedagoga

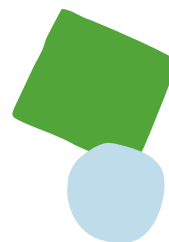
Seminář se věnuje tématu práce s rodiči žáka ve školním i domácím prostředí. Podíváme se na komunikaci s rodiči a její úskalí, na činnosti sociálního pedagoga v rodinném prostředí a na nastavení hranic při práci nejen s rodiči. Prostor bude vymezen i pro uvedení konkrétních příkladů práce s rodinou žáka a diskuzi.

Odkaz pro přihlášení: https://helen.npi.cz/prihlasovani/kurzy_prihlasit.php?id_kurzu=122395

Rolí a náplní práce sociálních pedagogů/pedagožek se zabýváme také na webu Zapojmevsechny.cz, a to formou podcastu, videí i článků.

Nechte se inspirovat:

- <https://zapojmevsechny.cz/clanek/32-socialni-pedagog>
- <https://zapojmevsechny.cz/clanek/191-k-cemu-je-ve-skole-dobry-socialni-pedagog>
- <https://zapojmevsechny.cz/clanek/503-skolni-socialni-pedagog-je-pro-zaky-a-rodice-predevsim-partnerem>
- <https://zapojmevsechny.cz/clanek/550-video-skolni-socialni-pedagog-investice-ktera-se-skole-mnohokrat-vrati>
- <https://zapojmevsechny.cz/clanek/1135-PODCAST-skola-pomaha-Petra-Kacirkova-a-Martin-simacek-Socialni-pedagog-uz-mel-byt-ve-skolach-davno>
- <https://zapojmevsechny.cz/clanek/595-podcast-42-socialni-pedagog-na-stredni-skole-remesel-a-sluzeb-v-decine-aktivni-monitorovani-absenci-a-reseni-zaskolactvi>

Tři školy, tři příběhy:

Role sociálního pedagoga v praxi

Autorky textu: Mgr. Alice Kourkzi Kašílková, Mgr. Hana Vařejková, MBA

Grafické zpracování: Ondřej Polony

Jazykové korektury: Mgr. Gabriela Kermesová

Vydal: Národní pedagogický institut České republiky,
Senovážné nám. 25, 110 00, Praha 1

Rok vydání: 2025

První vydání

*Aktuální informace o publikacích Národního pedagogického institutu
České republiky najdete na webových stránkách www.npi.cz.*

„Profese sociálního pedagoga představuje pro řadu škol v ČR dosud velkou neznámou, publikace autorek z Národního pedagogického institutu (vytvořená ve spolupráci se sociálními pedagožkami z praxe základních škol) proto představuje důležitý a vítaný zdroj informací o tom, co je náplní práce sociálního pedagoga a v čem může být sociální pedagog ve vzdělávání žáků přínosem. Velmi oceňuji snahu autorek o vytvoření čtenářsky přívětivého a dobře srozumitelného textu, který i s využitím kazuistik a rozhovorů přibližuje čtenářům práci sociálních pedagožek ve třech vybraných základních školách. Publikace poukazuje na variabilitu možných uplatnění sociálních pedagogů, současně ale autorky jasně konstatují, že „sociální pedagog může být přínosný v jakémkoli typu školy“, jeho role totiž vždy v první řadě vychází z potřeb konkrétních žáků a žákyní. A o naplnění potřeb žáků spojených s překonáváním jejich vzdělávacích bariér jde v práci sociálních pedagogů především. Tak snad i tento stručný a zdařilý text pomůže školám porozumět profesi sociálních pedagogů a nastavit parametry jejich práce tak, aby co nejvíce přispívala k dosažení vzdělávacího úspěchu žáků.“

*doc. PhDr. Zbyněk Němec, Ph.D.,
Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy*

„Publikace přináší autentická svědectví o tom, že úspěšná práce sociálního pedagoga spočívá v budování důvěry, citlivém vnímání kontextu a schopnosti provázet žáky, rodiče i učitele. Závěrečné shrnutí výstižně pojmenovává společné prvky všech příběhů: potřebu naslouchajícího dospělého pro žáky, průvodce pro rodiče, partnera pro učitele a stabilizačního článku pro celou školu. Velkým přínosem publikace je její konkrétnost, kdy místo teoretických konceptů nabízí reálné zkušenosti ukazující, jak sociální pedagog vnáší do školy mezioborovou spolupráci, stabilitu a lidský rozměr. Neopomíná ani náročnost této profese, která vyžaduje trpělivost, odolnost, sebereflexi a vysokou míru profesionality. Publikace je cenná nejen pro sociální pedagogy, ale i pro vedení škol, pedagogy a další aktéry hledající efektivní způsoby podpory žáků. Představuje inspirativní a praktický důkaz, proč by měl být sociální pedagog nedílnou součástí školních poradenských týmů.“

*Mgr. Jiří Daněk a Mgr. Nicola Blábolilová, DiS.,
sociální pedagogové, předseda a členka
výkonné rady Asociace sociálních pedagogů*

**Financováno
Evropskou unií**
NextGenerationEU

**NÁRODNÍ
PLÁN OBNOVY**

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY